

Photo: Ethiomedia.com 2012

ዶክተር በያን ኤች አሶባ ለዶክተር ፍቅሬ ቶሎሳ ግልጽ ደብዳቤ የላኩት መልስ ትርጉም - ይነጋል በላቸው

ዶ. በያን አሶባ

ውድ ዶክተር ፍቅሬ ቶሎሳ /ቶላሳ

በስሜ አድራሻ የላኩት ግልጽ ደብዳቤ በበርካታ ድረ ገጾች በወጣበት ወቅት እኔ ጉዞ ላይ ነበርኩ። በዚያም ምክንያት ወዲያውኑ መልስ መስጠት በምችልበት ሁኔታ ላይ አልነበርኩም። በዚህ በምጽፍልዎ የደብዳቤዎ ምላሽ እኔን ስለሚመለከቱ ነጥቦች ብቻ አነሳለሁ። የአሮሞ ዴሞክራሲያዊ ግምባር ስለአጠቃላይ የደብዳቤዎ ይዘት መልስ ይሰጥዎታል ብዬ አምናለሁ።

ውድ ዶክተር ፍቅሬ

አስተያየቴን መጀመር የምፈልገው በዚህ ግልፅ ደብዳቤዎ የአያትዎን ስም እንዴት ሊጨምሩ እንደፈለጉና ይህ ያልተለመደ አካሄድ ያጫረብኝን ስሜት በማስቀደም ነው። አቅም በፈቀደ በርካታ የጽሑፍ ሥራዎችዎን ለመመልከት ሞክሬ ሁሉም ፍቅሬ ቶሎሳ እንደሚሉ አረጋግጫለሁ። ይህም አያትዎን ያለመጨመር የአጻጻፍ ይትበሃል እ.አ.አ በ1983 በብሬመን ዩኒቨርሲቲ ለዶክትሬት ዲግሪዎ ማሟያ ያቀረቡትን ጽሑፍ ጨምሮ በሌሎች በርካታ ተከታታይ ጽሑፎችዎ አልተስተዋለም። በፌስቡክም የአያትዎ ስም አልተገለጸም። እኔ እስከማውቀው ድረስ የራስዎን ስም ፍቅሬ ቶላሳ (Tolassa, not ከዚህ በፊት ይጠቀሙበት ነበር እንደሚባሉት Tolossa!) ብለው መጻፍ ብቻ ሳይሆን ጂግሣ የሚለውን የአያትዎን ስም ተጠቅመው የጻፉት በዚህ ግልጽ ደብዳቤዎ ብቻ ነው።

እርስዎም እስካሁን ወደጎን ትተዋቸው እንደነበረው ሁሉ አሁን ጂግሣን ባሉበት እንዲያርፉ ለቀቅ እናድርጋቸውና አዘውትረው በሚጠቀሙበት ቶሎሳ/ቶላሳ በሚለው የአባትዎ ስም ላይ ትኩረታችንን እናውል። ቶሎሳ የሚለው ስም ቶሎ ከሚለው የአማርኛ ቃል ተወስዶ አሮምኛ እንዲመስል ሳይን በመጨመር የተበጀ ቃል ሊሆን እንደሚችል እገምታለሁ። በሌላ በኩል ቶላሳ ከአሮምኛው ቶላ የተገኘ እንደሆነ በርግጠኝነት ዐውቃለሁ። በዚህም ሆነ በዚያ ስምዎን በሁለት መንገድ እየጻፉ ሁለት ተቃራኒ ማንነቶችን ለመላበስ መፈለግዎን መረዳት አይገድም። ይህን በማድረግ በአማራነትና በአሮሞነት የማንነት አጥር ላይ ፊጥ ማለት ተመኝተው ከሆነ መንገዱን ጨርቅ ያድርግልዎ፤ በአራዶች አነጋገር ይመችዎ!።

ሊሆኑት ወይም ሊጠሩበት በሚፈልጉት ስምም ይሁን ማንነት የመጠራት መብትዎን ሙሉ በሙሉ አከብራለሁ።

የኔ ጥያቄ ይህ ይሆናል፡- እኔ የርስዎን የፈለጉትን የመሆንና በፈለጉት የመጠራት መብት ሳከብርልዎ ለኔስ ይህን መብት ለምን ይነፍጉኛል? ስሜ Bayyanaa Suba አይደለም። ስሜን «Beyan Asoba» ከሚለው ውጪ በሌላ መልክ በፍጹም ጽፌ አላውቅም። ይህ የሰጡኝ አዲስ ስያሜ አባል የሆንኩበትን የአሮሞ ዲሞክራሲያዊ ግምባርን በአንድ ወይ በሌላ መልክ ለመንካት ካልሆነ በስተቀር እኔን በተመለከተ ያወጡልኝ ስም ሊሆን ይችላል ብዬ መቀበል ያቅተኛል። በግልጽ እንደሚገባኝ ለፖለቲካዊ ዓላማዎ ሲሉ ይህን አዲስ ስም ፈልጎት ለኔ የሰጡኝ ይመስለኛል።

ለፍጡሮቻቸው ስም ማውጣት የሚቻላቸው ፈጣሪዎች ብቻ ናቸው። ለምሳሌ ወላጆች ለልጆቻቸው የተለያዩ ስሞችን እንደሚያወጡ ሁሉ የመኪና ፋብሪካዎችም ለምርቶቻቸው የተለያዩ ስሞችን ይሰጣሉ።

እንደመጥፎ ዕድል ሆኖ ለኛ ለአሮሞ ሴቶችና ወንዶች ልጆች የስቃይና የውርደት ምክንያት ሆኖ አበሣና መከራ ያሳየን የነበረው የሕይወት መሪር ተሞክሯችን ስማችንን እንድንቀይር ትምክህተኞች (አማሮች?) ያደርጉብን የነበረው ጫና ወይም የማስገደድ ተግባር ነው። አሮሞ የሚለው ብሔራዊ መጠሪያችን ከማንኛውም መዝገብ ተፍቆ በርካታ አንቋሻሽ የፍካሬ ትርጉሞች በተለጣጠፉለት ስያሜ እንድንጠራ ተገድደን ነበር። ተማሪ ልጆቻችን ሳይቀሩ የተዋጣለት ኢትዮጵያዊ መሆን ይችሉ ዘንድ ስሞቻቸውን (ወደ አማራ ስሞች) እንዲቀይሩ በመምህራቻቸው የሚገደዱበት ሁኔታም ነበር።

በዚያች ሀገር ውስጥ ዋናው የፖለቲካ ማጠንጠኛ ግለሰቦች በቅድሚያ አሮሞነታቸውን፣ ሲዳማነታቸውን፣ ወላይታነታቸውን፣ ከምባታነታቸውን፣ ሃይማኖታቸውን ወዘተ. እንዲገድሉና በውጤቱም ኢትዮጵያዊ የሚባል የጋራ ማንነት መገለጫ እንዲኖራቸው ጥረት ማድረግ ነው። ከዚህ አኳያ አሮሞነትና ኢትዮጵያዊነት አብረው ሊሄዱ ካልቻሉ ምርጫው ሁለት ነው፤ አንድም የእርስዎን ኢትዮጵያዊነት ባፍንጫችን ይውጣ ብለን መተው፣ አለበለዚያም በነበረው አካሄድ ነጻነትን ተነጥቀን እንደጥንቱ እያለቀስንና እየተሰቃየን መኖር።

ለእርስዎና መሰሎችዎ በሚገባ ግልጥ አድርጌ ልነግራችሁ የምፈልገው አንድ ነገር አለኝ። ያም አሮሞዎች ማንነታቸውን ክደው በሚጣልባቸው የራሳቸው ያልሆነ ማንነት የሚንበረከኩበት ጊዜ አልፏል ወደፊትም አይመጣም፤ በዚህ ዕርማችሁን አውጡ። አሮሞነትን የሚጋፋ ኢትዮጵያዊነት አንቀበልም፤ ይህ ኢትዮጵያን ከአሮሞ የማስቀደም አካሄድ እስካልቀረ ድረስም ትግላችን ይቀጥላል። ምርጫው የእርስዎና የቢጤዎችዎ ነው። እኛን ከአሮሞነት ማንነታችንና ከሌሎች ተዛማጅ መብቶቻችን ሙሉ በሙሉ መከበር ጋር ትቀበላላችሁ ወይም ከአደንቋሪ የኢትዮጵያዊነት ስብከታችሁና ከኢትዮጵያ አንድነታችሁ ጋር ጥንቅር ብላችሁ ልትቀሩ ትችላላችሁ። በአሮሞዎች መቃብር ላይ፣ በሲዳማዎች መቃብር ላይ፣ በወላይታዎች መቃብር ላይ፣ በከምባታዎች መቃብር ላይ፣ በሃይማኖቶች መቃብር ላይ፣ ወዘተ. የኢትዮጵያን አንድነት ለመገንባት ሲቋምጡ አንድ ዓይነት የሞራል ጉድለት አይታየዎትም ይሆን? ይህ

ዓይነቱ ጉዞ መጨረሻው የማያምርና ከቆመለት ዓላማ የተለዩ መጥፎ ውጤት ሊያስከትል እንደሚችል መገንዘብ እንዴት አቃተዎት? ይህ ዓይነቱ ኢምክንያታዊና ኢሞራላዊ የጥፋት መንገድ በመጨረሻው ስክነትንና ማስተዋልን ተላብሶ የሁሉንም በግዛቲቷ የሚኖሩ ወገኖች ፍላጎት ባማከለ ሁኔታ ሁሉንም የሚወክል ማንነት እንደሚያብብ ታላቅ ተስፋ አለኝ።

በመጨረሻም በዚህ ራስ ምታት የሚለቅ አስቸጋሪ ጉዳይ ዙሪያ ይህ የአጻፋ መልሴ የመጀመሪያየም የመጨረሻየም እንደሆነ ልገልጽልዎ እወዳለሁ።

ቦያን ኤች አሶባ (Beyan H. Asoba 5/29/13)

ከተርጓሚው የተሰጠ አጭር አስተያየት

1. በአማርኛ ለተጻፈ ግልጽ ደብዳቤ በእንግሊዝኛ መልስ መጻፍ ምን ማለት ነው? ዶክተሩ ከጋና ነው ወይንስ ከእንግሊዝ የተገኙት? እዚሁ ከቅኝ ገዢዎ ኢትዮጵያ ውስጥ አልተፈጠሩ ይሆን? (ኢሳይያስና መለስ ነፍሳችሁ አይማር - ጥቁር ውሻም ውለዱ!) ዶክተር ቦያን ከአማርኛና ከእንግሊዝኛ የትኛውን አጣርተው ሊናገሩ ዌም ሊጽፉት እንደሚችሉ በእንግሊዝኛ በጻፉት መልሳቸው በውል ተረድቻለሁ፤ ታዲያ አማርኛ ላይ ያላቸውን ጥላቻ ለመግለጽ አውሮፓና አሜሪካ ድረስ ሄደው ለምን ትዝብት ውስጥ ይገባሉ?
2. የኢሳይያስ የተለያዩ ባንዲራዎችን በኢትዮጵያ ስም ማስተናገድ ምን ማለት ነው? በጣም ይታሰብበት፤ በልክ ያልተያዘ ፍቅርና ጥላቻ መዘዝ አለው። ስንወድም ስንጠላም፤ ስንቀርብም ስንርቅም በምክንያት ይሁን እንጂ በስሜት አይሁን። የኢትዮጵያ ባንዲራ እንኳን ለአንድ ሕዝብ ለመላው ዓለም በቅቷል - የሌሎች ሀገራትን በተለይም የአፍሪካውያንን ባንዲራዎች ተመልከቱ። እኛ የምንጸደቁትን አረንጓዴ፣ ቢጫና ቀይ ቀለማት ባንዲራ ከእኛ እየኮረጁ በተለያዩ አቀማመጥ ይጠቀሙባቸዋል፤ ነፈዞች ደግሞ የገዛ ባሏን የጎዳቸው መስሏት ገላዋን በጋሬጣ እንደሸነተረቸው ሞኝ ሚስት እየሆኑ ያስቁን ይዘዋል። አትለማመጡባቸው፤ ይልቁንስ የራሳችንን ሥራ እንሥራ፤ እውነትና ግልጽነት ያልተገባ ይሉኝታንና ፍርሀትን ያስወግዳሉ። እውነቱን ልባችን እያወቀው አንደበታችን በሀሰት ማባበልን ይተው። ለየትኛው ጊዜ...

የእግዚአብሔር ፈቃድ ይሁንልኝና በዚህ ጉዳይ ሰፊ ባለ ሁኔታ እመጣበታለሁ። በየወንዙ እንደሚመጣል የማይተማን ጓደኛ ለማያዛልቅ ስትራቴጂ አንድ ጠረጴዛ ዙሪያ በአካል የተቀመጡ መስለው በምናብ ግን ተራርቀው መቀመጥ የሚያዋጣ አይደለም። እያፈረሱ ግንባታ የለም፤ እየጠሉ አንድነት የለም፤ የሚጸደቁህን ልመናና ልምምጥ የለም። የደነዘ አስተሳሰብ በምንም ዓይነት ሳይሆን ቢታጠብ አይነጸም። ዐውቆ የተደበቀን ቢጠሩት አይሰማም። በጠላት ተቀፍቅፎ በበጎች ጋጣ ውስጥ የመሸገ ቀበሮና ተኩላ በልምምጥና እውነትን በመሸፈን በሚደረግ ልመና በረቱን ለቅቆ አይወጣም፤ የነገ ሰው ይበለን።

